

دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
گروه خدمات بهداشتی و آموزش بهداشت
الگوی برنامه دوره آموزشی (Course plan)

نام درس: آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ۱   تعداد واحد: ۲ واحد   رشته تحصیلی: آموزش بهداشت مدرس: اسدپور   مقطع تحصیلی دانشجویان: کارشناسی ارشد
تعداد فراگیر: ۵ نفر   نیمسال تحصیلی: اول ۹۳-۱۳۹۲   نوع واحد: نظری   مدت زمان ارائه درس: یک ترم، دو ساعت نظری در هفته (جمعا ۳۴ ساعت)   محل: گروه پزشکی اجتماعی
شرح درس: هدف نهایی نظام سلامت و همه نظام ها و سازمانهای اجتماعی، تأمین سلامت و رفاه مردم و کمک به آنان در برخورداری از سطح بالایی از کیفیت زندگی و شکوفایی استعدادها آنها به عنوان وسیله ای برای نیل به مقصدی عالی، فراتر و جامع تر از معیارهای دنیای مادی است...؛ در این راستا آموزش بهداشت و ارتقای سلامت راهبردهای مهم و محوری محسوب می شوند. آموزش بهداشت تلاش می کند از طریق پرورش مهارت ها و توانمند ساختن مردم به آنان در اتخاذ رفتار و سبک زندگی سالم و ارتقا دهنده ی سلامت یاری رساند و ارتقای سلامت در رویکردی چندبخشی و جامع تر شامل تدابیر و برنامه های محیطی، سیاسی، اقتصادی، و اجتماعی از جمله آموزش بهداشت، مردم را قادر سازد تا سلامت خود را در دست گیرند و آن را ارتقا بخشند و از طرف دیگر محیط اجتماعی حافظ و حمایت کننده ای از سلامت به وجود آید.

درس حاضر به عنوان مقدمات آموزش بهداشت و ارتقای سلامت محسوب می شود و طی آن به فلسفه، مفاهیم اساسی شامل سلامت، بیماری، تعیین کننده های سلامت، آموزش، رفتار، و...، تعیین کننده های رفتار، اهداف، رویکردهای ارتقای سلامت، اندازه گیری سلامت و... پرداخته می شود. این درس مقدمه درس آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ۲ است که به نظریه ها، الگوها، و روش ها در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت خواهد پرداخت.

هدف کلی:

آشنایی با فلسفه، مفاهیم اساسی، تاریخچه، اصول، اهداف، رویکردها، اخلاق و سیاست ها در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت

اهداف رفتاری:

۱. سلامت را تعریف نماید
۲. ابعاد سلامت را توضیح دهد
۳. مفهوم بیماری را شرح دهد
۴. مفاهیم علیتی بیماری و علل رفتاری بروز بیماری ها را تحلیل نماید.
۵. عوامل تعیین کننده ی سلامت و سهم نسبی آن ها را تحلیل نماید.
۶. آشنایی با سطوح پیشگیری و اهمیت مداخلات رفتاری
۷. اصول و فلسفه آموزش بهداشت را توضیح دهد.
۸. تاریخچه بهداشت عمومی، آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را شرح دهید.

۹. مفاد اصلی کنفرانس های بین المللی ارتقای سلامت را مطالعه و به صورت مکتوب سازمان یافته گزارش نمایید.
۱۰. مفاهیم آگاهی، نگرش، اعتقاد، رفتار، انگیزه، ادراک، باور، آموزش، یادگیری و آموزش بهداشت را توضیح دهید.
۱۱. مفاهیم ارتقای سلامت (حمایت، مشارکت، اتحاد، توانمندسازی، مسئولیت پذیری، بهبود سبک زندگی و ...) را توضیح دهید.
۱۲. رویکردهای ارتقای سلامت را به طور کامل تشریح و تحلیل کنید.
۱۳. اهداف و وظایف آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را بیان کنید.
۱۴. مبانی، اصول و استانداردهای آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را بیان نماید
۱۵. توانمندی های ضروری کارشناسان آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را شرح دهید.
۱۶. نقش کاربردی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت در علوم بهداشتی را بیان نماید.

اهداف جزئی:

از دانشجو انتظار می رود در پایان درس قادر باشد:

۱.

نحوه**	تکالیف دانشجو	زمان جلسه (دقیقه)	مواد و وسایل آموزشی	روش یاددهی* یادگیری	طبقه هر حیطه	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی: شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	اهداف میانی (رئوس مطالب)	رتبه	نمره جلسه
آزمون ورودی	آمادگی برای پرسش و پاسخ	۱۰۰	کامپیوتر ویدئو پرژکتور وایت برد	سخنرانی پرسش و پاسخ بحث گروهی	آگاهی ادراک دریافت	مقدمه و آشنایی با محتوی درس، روش تدریس و نحوه ارزشیابی سلامت را تعریف نماید ابعاد سلامت را توضیح دهد سلامتی و حفظ تندرستی در اسلام را شرح دهد	مقدمه و آشنایی با محتوی درس، روش تدریس و نحوه ارزشیابی مقدمه، تعریف سلامت و ابعاد آن آشنایی با سلامتی و حفظ تندرستی در اسلام		۱
مرحله ای آزمون پایانی	"	"	"	"	"	مفهوم بیماری را شرح دهد مفاهیم علیتی بیماری و علل رفتاری بروز بیماری ها را تحلیل نماید.	آشنایی با مفاهیم علیتی بیماری		۲
						علل رفتاری بروز بیماری ها را تحلیل نماید.	آشنایی با علل رفتاری بروز بیماری ها		۳
						عوامل تعیین کننده ی سلامت و سهم نسبی آن ها را تحلیل نمایید.	آشنایی با عوامل تعیین کننده ی سلامت		۴
						سطوح پیشگیری و اهمیت مداخلات رفتاری را توضیح دهد	آشنایی با سطوح پیشگیری و اهمیت مداخلات		۵

* روش یاددهی - یادگیری می تواند شامل: سخنرانی، مباحثه ای - گروهی کوچک، نمایشی - حل مسئله - پرسش و پاسخ - گردش علمی، آزمایشی

** آزمون ها بر اساس اهداف می توانند به صورت آزمون ورودی (آگاهی از سطح آمادگی دانشجویان) مرحله ای یا تکوینی (در فرایند تدریس با هدف شناسایی قوت و ضعف دانشجویان) و آزمون پایانی یا تراکمی (پایان یک دوره یا مقطع آموزشی با هدف قضاوت در مورد تسلط دانشجویان) برگزار گردد.

						رفتاری		
						اصول و فلسفه آموزش بهداشت را توضیح دهد. تاریخچه بهداشت عمومی، آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را شرح دهید.	آشنایی با اصول و فلسفه آموزش بهداشت، تاریخچه بهداشت عمومی، آموزش بهداشت و ارتقای سلامت	۶
						مفاد اصلی کنفرانس های بین المللی ارتقای سلامت را شرح دهد.	آشنایی با کنفرانس های بین المللی ارتقای سلامت	۷
"	"	"	"	"	"	مفاد اصلی کنفرانس های بین المللی ارتقای سلامت را شرح دهد.	آشنایی با کنفرانس های بین المللی ارتقای سلامت	۸
"	"	"	"	"	"	مفاهیم آگاهی، باور، اعتقاد، نگرش و انگیزه را توضیح دهد.	آشنایی با مفاهیم آگاهی، باور، اعتقاد، نگرش و انگیزه	۹
						مفاهیم ادراک، رفتار، آموزش، یادگیری و آموزش بهداشت را شرح دهد	آشنایی با مفاهیم ادراک، رفتار، آموزش، یادگیری و آموزش بهداشت	۱۰
						مفاهیم ارتقای سلامت(حمایت، مشارکت، اتحاد، توانمندسازی، مسئولیت پذیری، بهبود سبک زندگی و ...) را توضیح دهید.	آشنایی با مفاهیم ارتقای سلامت(حمایت، مشارکت، اتحاد، توانمندسازی، مسئولیت پذیری، بهبود سبک زندگی و ...)	۱۱
						رویکردهای ارتقای سلامت را به طور کامل تشریح و تحلیل کنید. اهداف و وظایف آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را بیان کنید.	آشنایی با اهداف و وظایف آموزش بهداشت و ارتقای سلامت و رویکردهای آن	۱۲
"	"	"	"	"	"	مبانی و اصول آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را بیان نماید	آشنایی با مبانی و اصول آموزش بهداشت و ارتقای سلامت	۱۳
						استانداردهای آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را بیان نماید	آشنایی با استانداردهای آموزش بهداشت و ارتقای سلامت	۱۴
						توانمندی های ضروری کارشناسان آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را شرح دهید.	آشنایی با توانمندی های ضروری کارشناسان آموزش بهداشت و ارتقای سلامت	۱۵
						نقش کاربردی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت در علوم بهداشتی و ارتقای سلامت فرد، خانواده و جامعه را بیان نماید.	آشنایی با نقش کاربردی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت در علوم بهداشتی و ارتقای سلامت فرد، خانواده و جامعه	۱۶

تعداد جلسات: ۱۶ جلسه ۱۰۰ دقیقه ای

نحوه ارائه درس: سخنرانی، بحث گروهی و پرسش و پاسخ

روند ارائه درس و نحوه یاددهی-یادگیری: ارائه طرح درس کلی و هفتگی در جلسه اول، حضور غیاب، سوال و مرور درس جلسه قبل، ارائه عناوین جلسه فعلی و ارائه درس، ارائه عناوین جلسه بعد کل درس در ۳۴ ساعت به صورت نظری توسط مدرس توضیح داده می شود.
دانشجویان محترم توجه داشته باشند با توجه به گستردگی و تنوع زیاد مطالب و محدودیت زمان نقش مدرس، راهنمایی و تسهیل یادگیری است نه انتقال تمام محتوا. لذا بایستی قبل از ورود به کلاس مطالعات لازم انجام گرفته و در کلاس درس مشارکت فعال داشته باشند

با توجه به مقطع تحصیلی مخاطبان در این درس و انتظار از آنان برای فعالیت های یادگیری خود-راهربر، رویکرد غالب در اجرای این درس مشارکتی و تعاملی خواهد بود. بر این اساس دانشجویان محترم منابع معرفی شده را مطالعه و با آمادگی برای بحث و تعامل در کلاس حضور می یابند .

فعالیت (وظایف) دانشجو و ارزشیابی::

• شرکت فعال در کلاس و بحث گروهی، کنفرانس و سمینار

• الف) در طول دوره (حضور فعال، کوئیز و تکالیف) ۵۰٪

ب) پایان دوره

۵۰٪

ارائه ی کنفرانس و گزارش مکتوب از نتایج جست و جو برای موضوعاتی که تعیین می شود. تهیه مقاله ساختارمند از موضوعات درس و ارائه ی آنها به صورت کنفرانس بر عهده ی دانشجویان است. برای ارزشیابی دانشجو در این درس (در هر حیطه):

- ارزیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمونهای دانشی و نگرشی انجام خواهد شد.
- ارزیابی مرحله ای درس با استفاده از آزمونهای مرحله ای و پرسش های کلاسی صورت می گیرد.
- ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی انجام خواهد شد.
- امتحان کتبی میان ترم و پایان ترم به صورت چند گزینه ای، صحیح غلط، جاخالی و تشریحی

وسایل کمک آموزشی و رسانه های آموزشی:

- آموزش با استفاده از پاورپوینت
- اورهد، کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، وایت بورد و ماژیک،

زمان و مکان ارائه درس: چهارشنبه ها: ۱۰-۱۲، دانشکده پزشکی، کلاس: گروه پزشکی اجتماعی

مقررات درس و انتظارات از دانشجویان:

۱. به منابع معرفی شده مراجعه و مطالب تکمیلی بحث ها را مطالعه نمایند. ۲. در تمام جلسات حضور منظم توأم با آمادگی داشته باشند ۳. غیبت غیر موجه از کلاس باعث حذف درس می شود. سیاست مدرس در مورد برخورد با غیبت و تاخیر دانشجو در کلاس درس : طبق مقررات آموزشی

منابع اصلی درس:

۱. داودی سعید. سلامت و عوامل تعیین کننده آن. تهران. انتشارات آثار معاصر. ۱۳۸۶.

۲. اصفهانی، محمدمهدی؛ آیین تندرستی، تهران، انتشارات اداره ارتباطات و آموزش سلامت معاونت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۱۳۸۳

3. Riegelman Richard. Public Health 101(Healthy People- Healthy Populations).Jones and Bartlett Publishers. 2010.
4. Butler JT. Principles of Health Education and Health Promotion. 2000:385
5. Glanz K, Rimer BK, Viswanath K. Health Behavior and Health Education: Theory, Research, and Practice 2008:1-552.

6. Read, Donald A.; Health Education, A Cognitive-Behavioral Approach; USA: Jones and Bartlett Pub.; 1997.
7. Scriven, A and Orme, J.; Health promotion, professional perspectives; second edition; UK: the open university, 2001.
8. Kirch, W.(Editor); Encyclopedia of Public Health; USA: Springer, 2008.
9. Carr, S *et al*; An Introduction to Public Health and Epidemiology; Second Edition; Open University Press; 2007.
10. WHO; Community Empowerment for Health and Development; WHO:EMRO, 2003
11. WHO; Social determinants of health in countries in conflict, A perspective from the Eastern Mediterranean Region; WHO: EMRO; 2008
12. Nutbeam D; Defining and measuring health literacy: what can we learn from literacy studies? Int J Public Health (2009) 54:303–305
13. Rubinelli S Schulz P J and Nakamoto K; Health literacy beyond knowledge and behaviour: letting the patient be a patient; Int J Public Health (2009) 54:307–311
14. Nutbeam D; Health literacy as a public health goal: a challenge for contemporary health education and communication strategies into the 21st